

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

موضوع: لو طلق المريض/ارث زوجه/میراث الأزواج.
 بحثمان در این بود که دو مسئله در کتاب ارث وجود دارد که ظاهراً با عموماتی که در قرآن آمده منافات دارند لذا باید بین آنها جمع کنیم، اول مسئله "لو طلق المريض" و دوم مسئله "لو نکح المريض".
 امام رضوان الله علیه در تحریر الوسيلة درباره مورد اول یعنی مسئله "لو طلق المريض" اینطور فرموده: «نعم لو طلقها في حال المرض ولو بائنا ومات بهذا المرض، ترثه إلى سنة من حين الطلاق، بشرط أن لا يكون الطلاق بالتماس منها، فلا ترث المختلعة والمباراة، وأن لا تتزوج، فلو طلقها حال المرض وتزوجت بعد انقضاء عدتها ثم مات الزوج قبل انقضاء السنة لم ترث، وأن لا يبرأ الزوج من المرض الذي طلقها فيه، فلو برأ منه ثم مرض ولو بمثل هذا المرض لم ترثه، ولو ماتت هي في مرضه قبل تمام السنة لا يرثها إلا في العدة الرجعية»^۱.

صاحب وسائل در باب ۲۲ از ابواب طلاق روایات مربوط به این صورت اول را بیان کرده که عنون باب این است: «باب ۲۲: أن المريض إذا طلق بائنا أو رجعياً للاضرار وراثته إلى سنة ما لم يبرأ وتزوج وان ماتت لم يرثها إلا في العدة الرجعية».

چند خبر از این باب ۲۲ را می خوانیم تا مطلب روشن شود:

خبر اول: ﴿محمد بن يعقوب، عن علي بن إبراهيم، عن أبيه، عن ابن أبي عمير عن جميل بن دراج، عن أبي العباس، عن أبي عبد الله عليه السلام قال: إذا طلق الرجل المرأة في مرضه ورثته ما دام في مرضه ذلك وإن انقضت عدتها إلا أن يصح منه قال: قلت: فإن طال به المرض، فقال: ما بينه وبين سنة»^۲.

کلینی طبقه ۹ عن علی بن ابراهیم که استادش و از طبقه ۸ است عن ابيه ابراهيم بن هاشم که از طبقه ۷ است عن ابن أبي عمير از طبقه ۶ عن جميل بن دراج از طبقه ۶ عن أبي العباس فضل بن عبد الملك که نجاشی و شیخ و علامه او را توثیق کرده اند و از طبقه ۵ می باشد.

خبر دوم: ﴿وعنه، عن أبيه، عن ابن أبي عمير، عن حماد، عن الحلبي أنه سئل عن رجل يحضره الموت فيطلق امرأته، هل يجوز طلاقه؟ قال: نعم وإن مات ورثته وإن ماتت لم يرثها»^۳.

کلینی عن علی بن ابراهیم عن ابيه ابراهيم بن هاشم عن ابن أبي عمير عن حماد بن عثمان عن علی بن ابي شعبه حلبی.

خبر سوم: ﴿وعن محمد بن يحيى، عن أحمد بن محمد، عن الحسين بن سعيد، عن أخيه الحسن، عن زرعة، عن سماعة قال: سألته (امام صادق) عليه السلام عن رجل طلق امرأته وهو مريض، قال: ترثه ما دامت في عدتها وإن طلقها في حال إضرار فهي ترثه

^۲ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۵، ص ۳۸۴، ابواب طلاق، باب ۲۲، حدیث ۱، ط الإسلامیة.

^۳ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۵، ص ۳۸۵، ابواب طلاق، باب ۲۲، حدیث ۲، ط الإسلامیة.

^۱ تحریر الوسيلة، امام خمینی (ره)، ج ۲، ص ۳۹۶، ط نجف.

إلى سنة فان زاد على السنة يوماً واحداً لم ترثه وتعتد منه أربعة أشهر وعشراً عدة المتوفى عنها زوجها^٤.

کلینی عن محمد بن یحیی ابو جعفر عطار قمی که از اساتید بزرگ کلینی می باشد عن احمد بن محمد بن عیسی عن الحسین بن سعید که بسیار جلیل القدر و از طبقه ۶ است عن أخیه الحسن که از روات بزرگ ماست عن زرعة که بنده در حاشیه نوشته ام: " وثقه النجاشی والعلامة والشیخ الطوسی و هو من الطبقة الخامسة وقع فی اسناد جملة من الروایات تبلغ ۸۳ مورداً " عن سماعة که وثقه النجاشی و العلامة فی خلاصته و از طبقه ۴ است و در اسناد ۲۲۲ روایت واقع شده است.

صاحب وسائل ۱۱ خبر در این باب ۲۲ نقل کرده که با توجه به آنها برای ما روشن شد که اگر مریض زوجه خود را طلاق بدهد و بعد بمیرد و آن زن نیز تا یکسال شوهر نکرده باشد در این صورت زن از شوهرش ارث می برد.

صاحب جواهر در جلد ۳۲ از جواهر ۴۳ جلدی مفصل متعرض این بحث شده و در آنجا دارد که ذکر اضرار در اخبار در واقع حکمت است نه علت که مراجعه و مطالعه بفرمائید.

بقیه بحث بماند برای روز شنبه إن شاء الله تعالی ...

والحمد لله رب العالمین و صلی الله علی
محمد و آله الطاهیرین

^٤ وسائل الشیعة، شیخ حر عاملی، ج ۱۵، ص ۳۸۵، ابواب طلاق، باب ۲۲، حدیث ۴، ط الإسلامیة.